

Byggnadsminnesförklaring av bostadshus vid Rundelsgränd 3, kv
Rosendal, fastigheten Fjärdingen 13:2, Uppsala

BESLUT

Länsstyrelsen förklarar med stöd av 3 kap 1 § lagen (1988:950) om kulturminnen m.m bostadshuset på fastigheten Fjärdingen 13:2, kv Rosendal i Uppsala för byggnadsminne.

Länsstyrelsen meddelar enligt 3 kap 2 § samma lag följande skydds-föreskrifter:

Skyddsområdet omfattar del av fastigheten Fjärdingen 13:2, Uppsala enligt röd, heldragen begränsningslinje på situationsplan som hör till beslutet. Skyddsområdet har anpassats till äldsta kända fastighetsgräns, trädgården som hörde till huset fram till 1910-talet, den aktuella stadsplanen från 1936 samt befintlig topografi. Skyddsföreskrifterna omfattar den inom skyddsområdet belägna byggnaden, markerad med (1) på situationsplanen.

1. Byggnaden får inte rivas, flyttas eller till sitt yttre byggas om eller på annat sätt förändras.
2. Ändringar i byggnadens stomme eller rumsindelning får inte göras. Inte heller får andra åtgärder som innebär ingrepp i eller förändring av bärande konstruktioner, murstockar och äldre fast inredning av kulturhistoriskt värde göras utan länsstyrelsens godkännande. Till fast inredning hör bl a golv, golvlister, paneler, dörrar, fönster, foder, tak, taklister, kakelugnar och trappa.
3. Byggnaden skall underhållas så att den inte förfaller. Vård och underhåll skall utföras på ett sådant sätt och med sådant material att det kulturhistoriska värdet inte minskar.
4. Skyddsområdet skall vårdas på ett sådant sätt att det kulturhistoriska värdet inte förvanskas. Nybebyggelse eller annan förändring inom skyddsområdet får inte göras.

Länsstyrelsen och läns museet lämnar råd och anvisningar ifråga om underhållet av byggnaden och vården av det omkringliggande området.

Postadress	Gatuadress	Telefon	Telex	Telefax	Postgiro
751 86 UPPSALA	Hamnesplanaden 3	018-17 50 00	76135 LSTCUPS S	018-17 50 31	3 51 73-4

Om ändring av byggnadsminnet i strid mot meddelade skyddsföreskrifter är nödvändig med hänsyn till byggnadens användning och ägarens skäliga önskemål, får länsstyrelsen lämna tillstånd härtill enligt 3 kap 14 § kulturminneslagen.

Redogörelse för ärendet

Uppsala kommuns kulturnämnd har i skrivelse till länsstyrelsen den 21 januari 1988 väckt fråga om byggnadsminnesförklaring av bostadshuset i fråga.

Länsstyrelsen har i skrivelse den 2 februari 1988 meddelat inskrivningsmyndigheten vid Uppsala tingsrätt att fråga väckts om byggnadsminnesförklaring av bostadshuset.

Länsstyrelsen anhöll i skrivelse till läns museet den 3 februari 1988 att museet skulle genomföra dokumentation samt lämna förslag till skyddsföreskrifter.

Arkitekt Björn Nilsson fick den 17 februari 1989 i uppdrag av länsstyrelsen att upprätta ett åtgärdsprogram i samråd med antikvarie Anders Franzén, Upplandsmuseet. Åtgärdsprogrammet förelåg i slutet av maj 1989.

Dokumentation av byggnaden samt förslag till skyddsföreskrifter och skyddsområde förelåg i februari 1992.

Slutgiltigt förslag till skyddsområde och skyddsföreskrifter har där- efter utarbetats av länsstyrelsen och tillställts riksantikvarieämbetet, landsantikvarien/länsmuseet, Uppsala kommuns kulturförvaltning och byggnadsnämnd samt ägaren Södermanlands-Nerikes Nation (fastighetsförvaltningen). Från samtliga har inkommit yttranden.

Riksantikvarieämbetet anser att en byggnadsminnesförklaring är väl motiverad. Vad gäller skyddsföreskrifterna har ämbetet i princip inget att erinra men har underhand föreslagit ett förtydligande av punkt 2, så att det framgår att det är länsstyrelsen eller läns museet som skall avgöra vad som är kulturhistoriskt värdefullt och därmed skall skyddas.

Länsmuseet tillstyrker förslaget och anser att byggnaden väl fyller kraven för en byggnadsminnesförklaring genom sin höga ålder, relativa orördhet, representativitet och anknytning till en historiskt betydelsefull person.

Uppsala kommun, kulturförvaltningen och byggnadsnämnden har inga erinringar mot förslaget.

Södermanlands-Nerikes Nations fastighetsförvaltning har i princip inget att invända mot byggnadsminnesförklaringen men menar att underhållskostnaderna inte får bli högre än normalt på punkterna 2 och 3 i skyddsföreskrifterna. Fastighetsförvaltning anser dessutom att skyddsområdet skall minskas till att gälla en smal remsa runt själva byggnaden.

Länsstyrelsen har därefter varit i kontakt med fastighetsförvaltningen, som är nationens befullmäktigade organ i denna fråga, och klargjort förutsättningarna för eventuella åtgärder inom skyddsområdet samt för bidrag enligt nedan. Nationen har per telefon meddelat att den godtar byggnadsminnesförklaringen i föreslagen omfattning.

Bidrag till kulturhistoriska överkostnader som uppkommer vid upprustning och vård av byggnadsminne kan utgå enligt 4 § förordningen om bidrag till kulturmiljövård (SFS 1993:379) med upp till 90 % av överkostnaden. Sådana överkostnader kan uppstå vid t ex krav på bibehållande av byggnadsdetaljer som saknar funktion för byggnadens nyttjande, krav på bevarande av byggnader som saknar användning, krav på att särskilda material och byggnadstekniker används samt arbeten som kräver medverkan av konservator eller annan specialist.

Motivering

Huset är den kvarvarande huvudbyggnaden i en för Uppsala förr så vanlig ämbetsmannagård och ligger i ett kvarter med blandad bebyggelse runt ett stort gårdsrum. Husets placering med gaveln mot gatan är något som var utmärkande för ämbetsmannagårdar i Uppsala och gården har under flera sekler bebotts av höga ämbetsmän vid akademien. Tomten på vilken huset står donerades av Gustaf II Adolf till Johannes Bureus år 1630. Det är dock oklart när huset uppfördes men en dendrokronologisk undersökning visar att husets mittparti torde ha uppförts någon gång under 1620-talet. Av takkonstruktionen framgår att det ursprungliga huset tillbyggts i båda ändar. Tillbyggnaden mot gården som uppförts någon gång mellan 1750 och 1800 har helt underordnat sig det ursprungliga huset. Tillbyggnaden mot gatan däremot har en stomme som genom skillnader i golvnivåer och takkonstruktion, är skild från det ursprungliga huset. Denna del, som anses ha tillkommit någon gång under 1700-talet, kan ha tjänat som en fristående ekonomibyggnad som kopplats ihop med husets mittdel någon gång i slutet av 1700-talet.

Byggnaden är en framkammarsstuga med två hela våningar, vind och källare. Den är uppförd i timmer på en grund av gråsten och har sadeltak täckt med enkupigt tegel. Exteriören förändrades under perioden 1850-90 i så motto att den fick en stående panel och en förs-

Södermanlands-Nerikes Nations fastighetsförvaltning har i princip inget att invända mot byggnadsminnesförklaringen men menar att underhållskostnaderna inte får bli högre än normalt på punkterna 2 och 3 i skyddsföreskrifterna. Fastighetsförvaltning anser dessutom att skyddsområdet skall minskas till att gälla en smal remsa runt själva byggnaden.

Länsstyrelsen har därefter varit i kontakt med fastighetsförvaltningen, som är nationens befullmäktigade organ i denna fråga, och klargjort förutsättningarna för eventuella åtgärder inom skyddsområdet samt för bidrag enligt nedan. Nationen har per telefon meddelat att den godtar byggnadsminnesförklaringen i föreslagen omfattning.

Bidrag till kulturhistoriska överkostnader som uppkommer vid upprustning och vård av byggnadsminne kan utgå enligt 4 § förordningen om bidrag till kulturmiljövård (SFS 1993:379) med upp till 90 % av överkostnaden. Sådana överkostnader kan uppstå vid t ex krav på bibehållande av byggnadsdetaljer som saknar funktion för byggnadens nyttjande, krav på bevarande av byggnader som saknar användning, krav på att särskilda material och byggnadstekniker används samt arbeten som kräver medverkan av konservator eller annan specialist.

Motivering

Huset är den kvarvarande huvudbyggnaden i en för Uppsala förr så vanlig ämbetsmannagård och ligger i ett kvarter med blandad bebyggelse runt ett stort gårdsrum. Husets placering med gaveln mot gatan är något som var utmärkande för ämbetsmannagårdar i Uppsala och gården har under flera sekler bebotts av höga ämbetsmän vid akademien. Tomten på vilken huset står donerades av Gustaf II Adolf till Johannes Bureus år 1630. Det är dock oklart när huset uppfördes men en dendrokronologisk undersökning visar att husets mittparti torde ha uppförts någon gång under 1620-talet. Av takkonstruktionen framgår att det ursprungliga huset tillbyggts i båda ändar. Tillbyggnaden mot gården som uppförts någon gång mellan 1750 och 1800 har helt underordnat sig det ursprungliga huset. Tillbyggnaden mot gatan däremot har en stomme som genom skillnader i golvnivåer och takkonstruktion, är skild från det ursprungliga huset. Denna del, som anses ha tillkommit någon gång under 1700-talet, kan ha tjänat som en fristående ekonomibyggnad som kopplats ihop med husets mittdel någon gång i slutet av 1700-talet.

Byggnaden är en framkammarsstuga med två hela våningar, vind och källare. Den är uppförd i timmer på en grund av gråsten och har sadeltak täckt med enkupigt tegel. Exteriören förändrades under perioden 1850-90 i så motto att den fick en stående panel och en förs-

tukvist med lövsågeridekor. Det finns också spår i fasaden efter en påbyggnad som revs 1953. Interiören är till vissa delar mycket välbevarad. Det gäller främst salen på övre våningen, där inredningen i stort bevarar karaktären av sent 1700-tal. I övervåningen finns fortfarande kvar fönsterbågar från 1700-talet, vissa med äldre glas. Övriga rum visar prov på värdefulla interiörer från 1700-talets senare hälft och från 1800-talet.

Huset representerar en typ av hus som var mycket vanlig i centrala Uppsala för två hundra år sedan. Genom bränder och konsekvent genomförd rivningsstrategi i staden är byggnaden en solitär och framstår som en omistlig och kulturhistoriskt värdefull representant för trähus byggda före branden i Uppsala 1809.

Genom husets koppling till ämbetsmän vid akademien med Johannes Bureus som förste ägare framstår det som personhistoriskt mycket viktigt för Uppsala.

Huset hade en lummig trädgård inom fastighetens sydvästra del där ett bostadshus i tegel uppfördes på 1910-talet, nuvarande "Engelska villan". Skyddsområdet har därför anpassats till äldsta kända fastighetsgräns, trädgården, den aktuella stadsplanen av den 2/12 1936 och nuvarande topografiska betingelser.

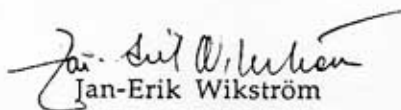
Enligt 3 kap 21 § lagen (1988:950) om kulturminnen m. m. gäller detta beslut omedelbart, även om det överklagas.

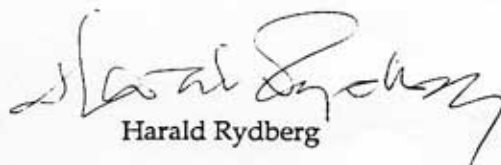

Detta beslut kan enligt 3 kap 19 § samma lag överklagas hos kammarrätten, se bilaga.

Detta beslut har fattats av styrelsen. I beslutet deltog landshövding Wikström jämte ledamöterna Barbro Andersson, Ingrid Andersson, Gunnar Hedberg, Lennart Hedquist, Gunnar Hofring, Leif Hällström, Börje Karlsson, Agneta Kyller, Stephen Pettersson, Johnny Svahn samt tjänstgörande suppleanterna Harald Nordlund, Lennart Sunnerholm, Per-Otto Sylwan och Stig Thorsell.

I den slutliga handläggningen av detta ärende har deltagit länsråd Henricsson, länsassessor Gustafsson och tf länsantikvarie Rydberg.

Jan-Erik Wikström

Harald Rydberg

Bilagor

Situationsplan med skyddsområdet markerat
Hur man överklagar

SÄNDLISTA

Riksantikvarieämbetet + DK

Kopia till:

Landsantikvarien/länsmuseet

Inskrivningsmyndigheten vid Uppsala tingsrätt

Överlantmästarmyndigheten

Uppsala kommun, byggnadsnämnden

Uppsala kommun, kulturnämnden

Inom länsstyrelsen: Akten, byggnadsminnesregistret, planenheten

D. Håkberg

SITUATIONSPLAN

Bilaga 1 till länsstyrelsens beslut
93.-132.-63 dnr 22/40270-93

Skala 1: 1000. Efter karta på stadsbyggnadskontoret.
Bred linje betecknar fastighetsgräns. Streckad linje
anger skyddsområdet för byggnadsminnet, nummer 1
på planen.

